

Noored teatris

(Muljeid „Figaro pulmast“)

Sada seitsekümmend kaks aastat tagasi esietendus Viinis Mozarti «Figaro pulm», mille libreto oli Beaumarchais' komöödia järgi loonud Lorenzo da Ponte. «Estoniasse» jõudis aga «Figaro pulm» esmakordselt (meie vabariigis on ooper senini olnud ainult «Varemuisse» mängukavas) ning seetõttu tekkis loomulik huvi nii teose enda kui ka selle esitamise vastu.

17. oktoobril toimunud etendus töötas pakkuda nii mõndagi värsket. Leninliku Komsomoli 40. aastapäevale pühendatud noorte lavajõudude ülevaatest võtsid osa lauljad Ester Lepa ja Liidia Panova.

Mozarti «Figaro pulmas» on süžee Beaumarchais' salvavalt satiirilise komöödiaga võrreldes muutunud märksa pehmemaks, soojemaks ja südamlikumaks. Siiski on helilooja siin säilitanud peamise — Figaro, Susanna ja Cherubini võidutsemise krahv Almaviva ja tema kaaslaste üle. Kuigi ooperi lehekülgedel ei leidu ülevat paatost, lõomavaid tunnetepuhanguid, teravaid konflikte ja dramaatilist elamu, särab meile vastu haarav kergus, elurõõm ja mänglevusest lausa ülekeev, pastellvärvides sillerdav põhitoon.

Teatrile seab suured nõudmised Mozarti muusika näilik lihtsus, mille «saladus seisab selles, et ta leidis oma ajastu mõõduvate kujundite taga alalised ja lihtsaimad tundeelu liikumise ja muutumise vormelid» (B. Assaffjev). Helilooja filigraanne muusika vajab peent väljatöötamist, kus iga pisemgi, pealiskaudsel kuulamisel tihti peale märkamata jäänud detail oleks kindlalt omal kohal.

RAT «Estonia» kollektiiv (lavastaja P. Mägi) on läinud õiget teed. Etenodus on põhiliselt stiilselt välja peetud, on tabatud tegevustiku õige rütm, kusjuures enamikus on suudetud vältida ooperi dünaamilist kulgemist halvavaid ruttamisi ja aeglustumisi. Üldisest suunitlusest kipub eralduma vaid II vaatus. Siin oleks tahtnud näha suuremat tihedust ja temporikkust. Leidlikult ja liikuvalt lahendatud ning mänguliselt õnnestunud misantseenid, tihe lavaline kontakt, muusikast väljakasvavad etenuduse pulsilöögid loovad ja säilitavad lõbusa, värsket ja valgusrikka põhi-meeloolu. Antud muljet aitavad esile tuua ka E. Renteri maitsekas lavakujun-

dus ja kostüümid, mille lahendusviis vihjab kunstniku avarale fantaasiakale, muusika stiilitundmisele ja uue joone oskuslikule rakendamisele klassikalises ooperis. Ei usu, et kedagi oleks häirinud tütuseni nähtud raskepäraste ja rõhutatult olustikuliste lavapiitide puudumine. Vastupidi. Ooperi helide ja karakterite vikerkaarele moodustab napp, kuid seejuures piisavalt kujundiline tinglikkus suurepärase raami.

Meloodiarikka, rütmiliselt äärmiselt liikuva ja läbipaistva muusika detailiselt täpne esitamine nõuab püsivat tööd orkestrilt ja solistidelt. RAT «Estonia» orkester V. Järvi juhatusel on ülesandega põhiliselt toime tulnud, kuid viimistleda tuleks siin veel üsnagi palju. Peatume näiteks avamängul, mis muide on esimeseks iseseisvaks ja sümfooniliselt arendatud avamänguks maailma ooperiliteratuuris. Kuigi see Mozarti loomingus üks parimaid näiteid pole ooperiga temaatiliselt seotud, on ta oma meeloolest nagu visiitkaardiks või tiitelleheks kogu järgnevale tegevustikule. Kahjuks jäi «Estonia» orkestril tunduvalt puudu nõutavast särast, elavusest ja loomulikest kerguselt, mis asendus tihti peale sagiva ruttamisega, mille tõttu vajalik rütmiline täpsus hakkas silmanähtavalt lonkama. Sama viga esines ka ooperi II vaatuse eelmängus ja ka orkestri ja lava kontakti katkemishetkedes (Bartolo ja Cherubini aariates I vaatuses, kvartetis IV vaatuses).

Lauljatele nõuab «Figaro pulm» suurt tehnikast, puhtust, tugevat ansambliühendust, tempo- ja nüansirikast mängu. Peab tunnustavalt märkima, et ooperi juhtiv liin on solistide poolt õigesti tabatud ja läbi viidud. Tegevustiku sümptomente tähistavad rohked ansamblid ja arendatud finaaleid (II vaatuse suure finaali taolist, mis moodustab küllalt kaaluka osa ooperi partituurist, pole enne «Figaro pulma» üldse esinenud) rõõmustasid sügava muusikaalsuse ja täpsusega. On tore, et noortele lauljatele on antud võimalus esineda koos meie nimekate solistide E. Maasiku, O. Lundi, T. Kuusiku, G. Taleši ja teistega. Koostöö nendega soodustab kahtlematult noorte meisterlikkuse kasvu.

G. Taleši vokaalselt ja mänguliselt elurõõmus, leidlik ja temperamendist ülekeev Figaro sütitas nii saali kui ka

lava ennast ning sellest ei jäänud puutumata ka tema noored partnerid. Ei ole liialdus nimetada Figarot laulja silmapaistvaks loominguiseks saavutuseks. Kuid kellele on palju antud, sellelt nõutakse rohkem. G. Talešit kogu etenuduse kestel jälgides jäi mulje, et ta oleks kindlasti suuteline näitama Figaro osa veelgi mitmekesisemalt — annavad ju antud kujusse kätkevad pulbitsev optimism, ironia, raev, armastus ja vaimukus selleks kõik võimalused. Tundus, et G. Taleš mängis käest kõik trumbid juba ooperi esimestes vaatuses, jättes vähe uut ja karakterset järgnevateks (erandiks on siin IV vaatuse aaria, mis kõlas värskelt ja meeleolukalt).

Sama märkus puudutab osaliselt ka T. Kuusiku vokaalselt laitmatut krahv Almavivat. Ilmselt on antud osa veel loomisel (T. Kuusik esines 17. oktoobril esmakordselt) ning arvatavasti sellest ongi tingitud mängulised tühemikud, mis paistsid kohati silma ooperi IV vaatuses.

Bartolo, Basilio ja kohtuniku koomilised karakterkujud on ilmekalt välja joonistatud O. Raukase, V. Gurjevi ja M. Tarase poolt. Tore oli vaadata meie «esimest armastajat» V. Gurjevit hoopis uudes, kiilaspäise laimusepitseja osas! Krahvinna Rosinat ja seltsidaam Marzellinat kehastasid E. Maasik ja O. Lund.

Nüüd aga mõni sõna noortest. Susanna kuhu oma üsna mitmekesiste karakterjoontega on noorele lauljale küllaltki raskeks, kuid seejuures ka avaraid võimalusi pakkuvaks ülesandeks. E. Lepa kelmikas ja võluv Susanna on Figarole vääriliseks kaaslasteks ning kõneleb nii vokaalse kui ka mängulise külje kujundamisel tehtud tänuväärsest tööst. Noor laulja on Susanna kuhu loomisel valinud täiesti õige tee, kuid kõigi õnnestumiste kõrval pole osa veel siiski lõplikult viimistletud. Tahaks näha veelgi vabamat ja sundimatumat lavalist liikumist, rohkem sädelevust, kuigi seda kohati on juba üsna tugevalt tunda. Vokaalselt on E. Lepa teinud silmapaistvaid edusamme. Hääli on muutunud paindlikumaks ja värvikumaks, eri registrites ühtlasemaks. Töötada tuleks veel segava tremolo täielikuks kaotamiseks.

Vastupidisena Susannale on Cherubini osa märksa üheplaanilise ega püstita laulja ees niivõrd laialdasi ülesandeid. L. Panova tõi poeesiarohke ja vallatu nooruki kuhu täiel määral vaatajani. Mahlakas hääli, lihtne ja siiras mäng ning noorele lauljale omane pidev arenemine süvendavad soovi teda õige varsti näha mõnes uues, aga juba kandvamas osas.

H. Tõnson